

Posudek oponenta na diplomovou práci Bc. Lucie Pultrové *Občanská vybavenost v Pacově v 60. letech 20. století*. Praha, FHS UK 2021, 89 stran plus přílohy

Tématem posuzované magisterské diplomové práce se stalo téma, k němuž má autorka podle svých vlastních slov vřelý vztah, neboť se jedná o její rodné město, kde strávila (prozatím) většinu svého dosavadního života. Z obecného pohledu se jedná o téma na průsečíku historiografie soudobých a také regionálních dějin a vzhledem k vymezení také na křižovatce dějin hospodářsko-sociálních, případně pak dějin každodennosti. Vyjma deklarování některých obecnějších postulátů o dějinách regionálních se k ostatním zmiňovaným přístupům autorka přibližuje spíše intuitivně, než že by pracovala, či alespoň zmínila některé z jich naznačených cest skrze dosavadní literaturu. Volbu tématu na jedné straně vysoce oceňuji, neboť kvalitních studií ze soudobých regionálních dějin není v tuzemsku nikdy dosti (i vzhledem např. ke stále limitované přístupnosti pramenné základny, ale také díky přetrvávající společenské citlivosti tématu vzhledem k debatám o předlistopadové minulosti); na straně druhé se jedná o téma nesmírně komplexní, kde laicky řečeno souvisí „jedno z druhým“ a tudíž klade značné nároky jak na pramenný výzkum, tak také na analýzu a výslednou interpretaci. Proto již na úvod vyvstává otázka, zdali se autorce podařilo zpracování nelehkého a pro formát diplomové práce značně rozsáhlého a interpretačně náročného tématu alespoň rámcově naplnit.

Jak již jsem naznačil výše, autorka vychází co do metodologického zázemí především z programatického textu Josefa Bartoše, Miloše Trapla a Jindřicha Schulze, kteří definují základní východiska výzkumu regionálních dějin. Je to sice chvályhodný počín, nicméně tento text lze již vzhledem k době svého vzniku (2004) považovat podle mého soudu za spíše pramen k dějinám historiografie. Zajímá mě proto názor autorky na potenciální posuny v bádání nad historickou regionalistikou, a to zejména pro oblast soudobých dějin. Jinak řečeno, co třeba autorce na zmiňovaných východiscích z dnešního pohledu absentuje (témata, výzkumné metody, využití prameny apod.) a zdali se např. zkoušela konfrontovat s místopisnou literaturou výše uvedeného autorského tria? Jinak jako sympatická mi přijde snaha vymezit si klíčové pojmy bádání, a to i za pomoci nejen historické, ale i příbuzné společenskovědní literatury a oceňuji též alespoň rámcovou snahu o zhodnocení dostupného poznání a využívaných pramenů a literatury. Za velmi cenný poznatek metodologického charakteru pak považuji autorčino zjištění, že pro výzkum dějin obcí a regionů s největší pravděpodobností není k dispozici kompletně zachovalý dobový tisk – což jen umocňuje nutnost využít jiných pramenů a metod. Mírným zklamáním pro mě bylo využívání hodně tradicionalistických historických postupů – tj. má sklon až příliš detailisticky reprodukovat poznatky obsažené v prostudovaných (zejména archivních) pramenech – a naopak rezignace na jakékoliv kvalitativní postupy (včetně orální historie). Zklamání velkým pro mě však bylo opomíjení řady prací kolegyně a kolegů historiček a historiků, kteří se rozličnými aspekty čs. hospodářských a také sociálně kulturních dějin poválečného období na místní úrovni zabývali. Jsem si vědom, že jejich využití se pro autorčino téma nabízí spíše v konceptuální rovině (neboť každý region je specifický a situace se zde mění v čase), ovšem podle mého soudu se tím autorka ochudila i o obrovské množství podnětů tematických vhodných ke srovná(vá)ní.

Co se týče využití pramenné základny, je nutné pochválit, že autorka odvedla velký kus poctivé práce v oblasti základního archivního výzkumu – zejména v regionálních archivech okresní provenience, neodbytně jsem však při čtení nabýval dojmu, že jak pod tlakem velkého množství pramenné materie musela pravděpodobně své téma značně zužovat a zároveň i rezignovat na některé další relevantní fondy (např. fondů KNV či KV KSČ uložené MZO v Brně), které by jí do značné míry rozšířily její interpretační rámec a prohloubily její badatelské závěry – např. klíčovou tezi o „podfinacovanosti“ místní

infrastruktury a přílivu menšího množství investic po územně-správní reformě 1960, kdy Pacov přestal být okresním městem.

Samotnou koncepci považuji za promyšlenou a vycházející z dobového archivního materiálu (dostupné zápisy příslušných komisí), byť se mi zdá místy poněkud schématická a dala by se více „zfúzovat“ do jednoho proudu historického vyprávění. Za sympatickou považuji autorčinu snahu kloubit poznatky z „mikro-historického“ a regionálního prostoru s vlivem „velkých dějin“, ačkoliv z mého pohledu autorka zůstává poněkud v zajetí dnes už poněkud tradicionalistického přístupu, že impulzy veškerého dobového dění (zejména po roce 1948) musely nutně vycházet z centrální úrovně a že hodně příkře řečeno, že dějiny se odehrávaly „na pokyn shora“, čímž poněkud ubírá dobovým protagonistům na místní úrovni na „historické autonomii“ a svéprávnosti. Jak totiž ukazuje řada dosavadních pilotních studií z regionálních dějin a mikro-historických pojednání o dějinách Československa čtyřicátých až šedesátých let (namátkou mě napadají zejména monografické práce Jaromíra Mrňky, Václava Kašky, Pavla Boštíka, nebo Jakuba Šloufa – a to již nemluvím o řadě diplomových prací obhajovaných v minulé dekádě také na oboru OH-SD), na místní úrovni disponoval „státní socialismus“ či „socialistická diktatura“ značnou dynamikou, na níž se podíleli svým rozličným jednáním (aktivním přístupem, pasivitou, skrytou či otevřenou rezistencí apod.) místní aktéři a dávali jí tak „místní tvář“ a charakter, leckdy značně odlišný od původních představ „architektů“ v celostátním centru (nemluvě o zahraničí).

Po formální stránce je práce vzhledem k formátu sepsána na velmi obстойné úrovni, i když, jak jsem naznačil již výše, na můj vkus někdy text (i díky autorčině fascinaci vybádanými poznatky) trpí značnou popisností. Za chvályhodné naopak považuji zařazení obrazových příloh, které oživují výsledný text.

Navzdory uvedeným nedostatkům a provizorním závěrům považuji diplomantčino práci za poctivě vybádaný a sepsaný text, který posouvá oblast bádání o pacovském regionu šedesátých let minulého století o notný kus dále a pevně věřím, že autorka bude v tomto snažení i nadále pokračovat v budoucnu v rámci dalších studií. Práci doporučuji k obhajobě a v případě úspěšné ústní obhajoby a prezentace doporučuji hodnocení 2 (velmi dobře).

V Praze 3. 9. 2021

doc. PhDr. Pavel Mücke, Ph.D.